



تاریخ ۲۰۲۴/۰۳/۰۶

بخش: تجارت داخلی و خارجی

نویسنده: سیدعظیم حسینی

تاریخچه ایجاد سیلوها و بنیان گذاری صنایع غذایی در افغانستان

ریاست عمومی ارزاق بنا بر تصمیم دولت وقت در سال ۱۳۱۶ بنام ریاست تهیه غله تاسیس گردید و در سال ۱۳۳۲- ۱۳۳۴ به واحد اداری ارزاق و ریاست تهیه غله مسمی شد. ریاست عمومی ارزاق در واقع یک اداره بزرگ دولتی بود که در بخشهای تجارت، صنعت و خدمات در سراسر افغانستان فعالیت مینمود به ترتیبی که تهیه و خریداری گندم از داخل و خارج را به عهده داشت، آرد، روت، کلچه و انواع نان های فابریکاتی که بنام نان سیلو مشهور بود در آسیاب و فابریکات نانپزی تولید نموده و توزیع آرد و مواد پخته را برای مؤسسات دولتی و کوپونداران انجام میداد.



سیلوی کابل

تصدی سیلوی شهر کابل که با تکمیل ساختمان مجتمع (ذخیره گاه گندم، آسیاب و فبریکه نان پزی عصری) درچوکات ریاست عمومی ارزاق ایجادشد، یک تصدی عام المنفعه انتفاعی دولتی بو که مساحت آن حدود ۷۰هزار متر مربع را احتوا میکرد و از سال ۱۳۳۵ هجری شمسی مطابق ۱۹۵۶ میلادی در بخش تنخیر و پروسس گندم، تولید آرد و تولید انواع نان، ناشتا، روت و کلچه باب فعالیت نموده است و رول ارزنده ی را در زنده گی اقتصادی شهریان کابل انجام

داده است. علاوه بر آن، این تصدی در قسمت رفع ضروریات قطعات قوای مسلح و سایر ارگان های دولتی، از نقطه نظر محصولات نان، آرد و گندم خدمات زیادی را انجام داده است.

این تصدی در سال ۱۳۳۳ هجری شمسی مطابق ۱۹۵۴ میلادی به کمک مالی و تخنیکی اتحاد شوروی وقت تهداب گذاری گردیده است و در سال ۱۳۳۵ هجری شمسی به فعالیت آغاز نموده است. ابتدا یک دستگاه تذخیر کننده گندم به ظرفیت ذخیره وی ۲۰ هزار تن و آسیاب به ظرفیت تولید ۶۰ تن آرد در شبانه روز و یک فابریکه نان پزی به ظرفیت تولید ۵۰ تن نان، ناشتا، روت و کلچه در ۲۴ ساعت در چوکات این تصدی فعالیت مینمود.

احداث سیلو در افغانستان نخستین اقدام در جهت تذخیر گندم به شیوه علمی و تخنیکی در کشور بود که در قدم اول امکانات تذخیر ۲۰ هزار تن گندم را بوجود آورد. سیلو ی کابل به شکل کامپلکس اعمار گردید که شامل ذخیره گاه گندم(الواتر)، آسیاب به ظرفیت تولیدی ۲۰۰ تن آرد در شبانه روز و فابریکه نانپزی ظرفیت تولیدی ۵۰ تن نان پخته در ۲۴ بود که در سه شفت مصروف کار بود. در سالهای بعد، سیلوها در مزار شریف، قندهار، هرات و در سال ۱۳۵۸ کامپلکس جدید سیلو در جوار سیلوی مرکز در کابل نیز اعمار گردید. با اعمار کامپلکس جدید سیلوی مرکز در کابل ظرفیت تذخیر به ۵۰ هزار تن گندم افزایش یافت و ظرفیت تولیدی آسیاب در شبانه روزه ۴۰۰ تن آرد و ظرفیت تولیدی فابریکه نانپزی به ۱۲۰ تن نان پخته ارتقاء یافت.



موقعیت و ظرفیت سیلوها به تفکیک شهرها:
۱- سیلوی مرکز

- الواتر به ظرفیت نگهداری و تذخیر گندم ۵۰۰۰۰ تن در یک مرتبه
- آسیاب اول به ظرفیت ۲۰۰ تن آرد در ۲۴ ساعت
- آسیاب دوم به ظرفیت ۲۰۰ تن آرد در ۲۴ ساعت
- فابریکه نانپزی اول به ظرفیت ۵۰ تن نان پخته در ۲۴ ساعت
- فابریکه نانپزی دوم به ظرفیت ۷۰ تن نان پخته در ۲۴ ساعت
- پاک کاری غله ۱۲۴۰۰۰ تن در سال

۲- سیلوی مزار شریف

- الواتر به ظرفیت نگهداری و تذخیر گندم ۲۰ هزار تن در یک مرتبه
- آسیاب به ظرفیت ۶۰ تن آرد در ۲۴ ساعت

۳- سیلوی پلخمري

- الواتر به ظرفیت نگهداری و تذخیر ۲۰ هزار تن گندم در یک مرتبه
- آسیاب به ظرفیت ۶۰ تن آرد در ۲۴ ساعت

۴- سیلوی کندهار

- الواتر به ظرفیت نگهداری و تذخیر ۲۰ هزار تن گندم در یک مرتبه

۵- سیلوی هرات

- الواتر به ظرفیت نگهداری و تذخیر ۲۰ هزار تن گندم در یک مرتبه

در سال ۱۳۳۶ توزیع بعضی از مواد اولیه از طریق کوپون در بدل قیمت مناسب به کارمندان دولت آغاز یافت. در سال ۱۳۴۵-۱۳۵۳ بخش خدمات کوپونی تحت نام ریاست کوپراتیف مامورین واجیران در چوکات ریاست عمومی ارزاق به فعالیت خویش ادامه داد. در سال ۱۳۶۵ مطابق اساسنامه جدید، هویت حقوقی تحت نام ریاست عمومی تصدی ارزاق و تأمین احتیاجات عامه بوجود آمد که الی (اسد ۱۳۸۸) به حیات خویش در حالت بر سرنوشتی ادامه داد ولی بنابر شرایط اقتصادی جدید در کشور از فعالیت باز ماند.

ریاست عمومی ارزاق طوریکه از نام آن پیداست از جمله مؤسسات عام المنفعه بود که سالیان درازی در حدود ۷۲ سال در خدمت مردم و کارکنان دولت قرار داشت. همین حالا با وجود آنکه نظر به تصمیم دولت سیلوه‌ها از وزارت تجارت و صنایع (ریاست عمومی ارزاق) جدا و بوزارت زراعت مدغم گردیده است، ریاست عمومی ارزاق که در ۳۲ ولایت کشور نمایندگی داشت دارای تعداد ۷۶۳ کارکن بود. فعالیت ریاست عمومی ارزاق در بخش های تولیدی، تجارتي و خدمات کوپونی متمرکز بود.

رؤسای کوپراتیف مامورین و ریاست عمومی ارزاق و تأمین احتیاجات از آغاز تاسیس قرارذیل اند:

شماره	اسم	سال
۱	خواجه تاج الدین نخستین رئیس شرکت ارزاق	در سال ۱۳۱۶
۲	نادر علی جاغوری رئیس تهیه غله (رئیس تهیه ارزاق)	از سال ۱۳۲۶ - ۱۳۳۰
۳	سید قاسم رشتیا رئیس کوپراتیف مامورین	۱۳۳۰ - ۱۳۳۳
۴	تورنجنرال محمد آصف	از سال ۱۳۳۶
۵	عبدالرسول بره کی	از سال ۱۳۴۳ - ۱۳۴۶
	رؤسای ارزاق و تأمین احتیاجات عامه :	
۶	دوست محمد فضل	از سال ۱۳۴۶ - ۱۳۵۰
۷	میاحسین مجددی	از سال ۱۳۵۰ - ۱۳۵۲
۸	دوکتور ذبیح الله التزام	از سال ۱۳۵۲
۹	تورنجنرال محمد آصف	از سال ۱۳۵۲ - ۱۳۵۷
۱۰	نصرالله غفاری (سرپرست)	سال ۱۳۵۷ - ۱۳۵۸
۱۱	انجنیر محمد عزیز	از سال ۱۳۵۸ - ۱۳۶۰
۱۲	انجنیر لمر احمد لمر	از سال ۱۳۶۰ - ۱۳۶۳
۱۳	انجنیر صالح محمد	از سال ۱۳۶۳ - ۱۳۶۶
۱۴	عنایت الله	سال ۱۳۶۷
۱۵	محمد کاتب تگین	از سال ۱۳۶۷ - ۱۳۷۱
۱۶	سید اسحق گیلانی	سال ۱۳۷۱
۱۷	عبد الغفار مظفری	سال ۱۳۷۱
۱۸	عبد الجلیل حمیدی	از سال ۱۳۷۲ - ۱۳۷۵
۱۹	غلام علی صارم	سال ۱۳۷۵
۲۰	مولوی نجیب الله حقانی	سال ۱۳۷۵
۲۱	مولوی عبدالحکیم	از سال ۱۳۷۶ - ۱۳۷۸
۲۲	حافظ ندا محمد فاضلی	از سال ۱۳۷۸ - ۱۳۸۰
۲۳	سید هاشم هاشمی	از سال ۱۳۸۰ - ۱۳۸۸

اهداف کلی اینریاست قرار ذیل در نظر گرفته شده بود:

- ۱- استقرار قیمت در بازار و جلوگیری از احتکار
- ۲- توزیع مواد اولیه (آرد، روغن، شکر، چای، لوبیا، صابون، گوگرد) از طریق کوپون به کارکنان دولت.

۳- مساعدت به دهاقین و خرید مازاد محصولات تولیدی (گندم) شان جهت جلوگیری از کاهش قیمت به ضرر دهاقین هنگام جمع آوری فصل جدید حاصلات گندم در سراسر کشور بخصوص در صفحات شمال .

۴- ایجاد ذخایر دولتی، تامین و اکمالات اردو، پولیس، شفاخانه ها، لیلیه های پوهنتون و مکاتب به گندم ، آرد و مواد پخته تولیدات فابریکه نان پزی.

این ریاست با توزیع مواد کوپونی برای حدود ۳۵۰ الی ۴۰۰ هزار نفر کارکن دولت، در خدمت ۲,۱ میلیون نفر قرارداداشت و این خدمات را در سراسر کشور انجام میداد.

منبع:
حسینی، سیدعظیم، تاریخ تجارت افغانستان، جلد دوم